

Özbekistan'daki Yüksek Fiyatların Tek Doğru Çözümü İslam'da Yatmaktadır!

Geçen ay Özbekistan'da fiyatlar yeniden yükseldi. Raporlara göre temel gıda fiyatları %20-30 oranında artış gösterdi. Bununla birlikte Merkez Bankası'na göre gıda fiyatları %2,5, gıda dışı ürünler ise %1,1 arttı. Merkez Bankası'nın bu raporu, vakiayı daha gevşek gösterme girişimidir. Fiyatlardaki artışın nedenlerinden biri olarak, ulusal para biriminde önemli bir düşüşün olduğu kaydedilmiştir. Merkez Bankası'na göre, enflasyondaki keskin artışın nedeni, dış ekonomik risklerin artması, yüksek belirsizlik ortamında Mart ayında yerel paranın değer kaybetmesi ve ülkede kutlanan bayramlar nedeniyle ekonomik aktivitede ve toplam talepte önceki aylara göre önemli artışın olmasıdır.

Hükümetin onlarca yıldır ülkemizdeki zor ekonomik durumla ilgili açıklamalarına ve raporlarına baktığımızda, suçunu hala kabul etmek istemediğini görebiliriz. Mirziyoyev Cumhurbaşkanı olduğundan beri, ekonomideki sorunlar doğru bir şekilde çözülemedi ve suç kolayca Kerimov dönemi ve bazı üst düzey yetkililere atılıyor. Ancak eski sorunlar hala insanlarımızı zarar veriyor. Özellikle pahalılık insanları yıpratmış için işsizlik, enflasyon, tekelleşme ve fiyat artışları ekonomideki en büyük sorunlar olmaya devam ediyor.

Şimdi nedenlerden bazılarını sıralayalım:

2022 yılında yayınlanan son rapora göre Özbekistan gıda güvenliği açısından 113 ülke arasında 83. sırada yer alıyor. Bu da ülkemizde gıdanın bulunabilirliği ve yeterliliğinin yanı sıra tüketim, kalite ve güvenlik düzeyinin de kötü durumda olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca gıda maddelerinin fiyatlarının yükselmesine hizmet eden vergiler de yüksektir. Zira 2021 yılında bütçe gelirleri yönünde tüzel kişilere uygulanan vergi %30, katma değer vergisi %20 ve üretim vergisi %10'a ulaşmıştı. Bu vergiler, yerel pazarlara gıda sağlayan sanayiye ve tarımı yok etmenin yanı sıra uzun yıllar boyunca ağır bir yük oldu ve olmaya da devam ediyor. Aslında bu vergiler, hükümetin diğer ülkelerden ve uluslararası finans kuruluşlarından aldığı devasa tefeci borçlarla da bağlantılıdır. Nitekim Merkez Bankası'na göre, 1 Ocak 2022 itibarıyla Özbekistan'ın dış borcu yaklaşık 39.6 milyar dolara ulaşmıştır. Bu borç, 2021'in başından bu yana %16 veya 5,4 milyar dolar artmış olup bu da GSYİH'nın %57'si oranındadır. Bu kredileri sağlayan ülkeler ve uluslararası finans kuruluşları, borçları faiziyle ödemesi amacıyla Özbek rejimine ek vergiler koyması ve mevcut vergileri artırması için şartlar koyuyor. Bunun sonucunda ekonomimiz daha da zayıflıyor ve fiyatlar da yükselmeye devam edecek. Tabii yine bundan halkımız zarar görecektir ve borçlar ise geçimini zor sağlayabilenlerin ceplerinden ödenecektir. Kısacası ülkemizin ekonomisi, dünyadaki egemen Kapitalist ekonomi ile yakından bağlantılı olduğu için bir türlü toparlanamıyor.

Ayrıca hükümet sağlıklı bir ekonomi inşa etmekle de ilgilenmiyor. Zira derinlemesine düşünüp soruna doğru bir çözüm bulmak yerine Mirziyoyev'in eski yöntemini takip etmekte olup bu da idari prosedürlerin uygulanması ve kamufle edilmesinden ve çeşitli bahanelerle insanların yanıltılmasından öteye geçmemektedir. Örneğin Cumhurbaşkanı, 31 Mart'ta Taşkent'te yaptığı bir video konferans görüşmesinde eyalet valilerine, bölgelerindeki özellikle un, şeker ve yağ olmak üzere günlük gıda fiyatlarını izlemeleri ve istikrarı sağlamak için acil önlemler almaları talimatını verdi. Hepimiz bu prosedürlerin ne olduğunu biliyoruz: Zira temelde bu fiyatları düşük tutma baskısıdır. Kısacası bunların amacı halkın maslahatları için değil, aksine "yukarının" emrini uygulamak ve halka bir şeyler yapıldığını göstermek olan geçici tedbirlerdir. Ayrıca hükümet, devlet bütçesinden milyarlarca doları faydasız ve yasak olan faaliyetlere harcıyor.

Değer kaybeden ve fiyatları etkileyen para birimine gelince; Mevcut yerel para birimleri gibi (Özbek para birimi) Som da, kendine özgü doğal değeri olmayan ve ona değer veren sadece yasaların gücü olan zorunlu bir kağıt para birimidir. Dolayısıyla paranın doğal bir değeri olmadığı sürece düşmeye devam edecektir. Zira enflasyon Kapitalist ekonominin değişmez bir özelliğidir. Bu yüzden İslam'daki altın ve gümüş paraların (sikkelerin) aksine zorunlu kağıt para satın alma gücünü kaybetmektedir; çünkü hükümet artan borcunu faiziyle ödemek için bu

parayı tekrar tekrar basmaktadır. Som'un sürekli enflasyona maruz kalmasının nedeni işte budur ve Kapitalist ekonomi devam ettiği sürece de asla durdurulamaz. Bu nedenle pahalılığın ve paranın değer kaybetmesinin temel sebebinin Kapitalist ekonomik sistemin uygulanması olduğunu söyleyebiliriz.

Ekonomik sorunlar da dahil olmak üzere yaşamış olduğumuz tüm sıkıntıların sahic çözümü, sadece İslam'da mevcuttur. Dolayısıyla İslam'ı kamil bir şekilde tatbik edecek bir devlet olmadıkça bu çözümlerin gerçekleşmesi imkânsızdır. Zira yüksek maliyetli olmaması için pazarlanabilir malların üretimini İslam Devleti idare edecektir. Aynı şekilde yer altı ve yer üstü kaynakları hikmetli, yani İslam'ın emrettiği şekilde kullanılacaktır. Ayrıca mümkün olduğunca kendi iç imkânlarına güvenerek ithalata daha az bel bağlamaya çalışacak, üreticilere herhangi bir vergi koymayacak, onlara faizsiz krediler verecek, imkanları olduğunda geri ödemelerine izin verecek ya da bunu onlara kendisi tayin edecektir.

Burada Özbekistan Müslümanlarına, özellikle de sorunlarla ilgilenen samimi ekonomistlere dönüyoruz: Çalışma alanlarınız gereğince Kapitalist ekonomiyi incelediniz ve sunduğu çözümleri ve sonuçlarının ne olduğunu anlama konusunda diğerlerinden daha öndesiniz. O halde Müslüman olmanız vasfıyla, İslam'ınızdaki ekonomik sistemi, ekonomiye nasıl baktığını ve sorunları nasıl çözdüğünü inceleyip gözlemlemeyecek misiniz?! Hizb-ut Tahrir'in "İslam'da İktisat Nizamı" adlı kitabının bu asil davada en yakın yardımcınız olacağına inancımız tamdır. Belki o zaman Kapitalizmin batıl ve elverişli olmadığını ve insanlığın şu an içine düştüğü sorunlardan İslam'ın tam olarak uygulanmasıyla kurtulacağını anlayacaksınız.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

"Ey iman edenler! Size hayat verecek şeylere sizi çağırıldığı zaman, Allah'ın ve Rasulü'nün çağırısına uyun." [Enfal 24]

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil – Özbekistan**